

MEMÒRIA DESCRIPTIVA DE PROJECTE

***Determinació de l'afecció de les arts de tirada
tradicional en els hàbitats dels caladors.***

ESTRATÈGIA DE DESENVOLUPAMENT LOCAL 2014-2020

1. Dades generals del projecte

Títol del projecte	Determinació de l'afecció de les arts de tirada tradicionals en els hàbitats dels caladors.
Línia d'acció	Foment d'una pesca sostenible, eficient i competitiva
Objectiu estratègic	Establir i recuperar bones pràctiques per la activitat pesquera sostenible i gestió del producte.
Acció estratègica	Implementació d'iniciatives de recuperació i diversificació de pràctiques pesqueres tradicionals y sostenibles

Dades del promotor (titular de l'expedient)

Raó Social / Llinatges i nom		Grup d'Acció Local per al Desenvolupament Rural i Pesquer d'Eivissa i Formentera (GALEF)			
NIF/CIF	G-57135816		Telèfon		971 195 490
Domicili	Av. d'Espanya 49, 3r				
Codi Postal	07800	Municipi	Eivissa	Província	Illes Balears

Descripció resumida del projecte (max. 10 línies)

Avançar en el coneixement ambiental dels ecosistemes submergits on operen les arts de tir a l'illa d'Eivissa i Formentera. Per a això s'estudiaran els fons mixtos de les zones principals de pesca de dia: Cala Boix, Malvins, Tagomago, la zona de Reserva Integral de Tagomago i Cala Saona. I es caracteritzarà la granulometria dels bancs de sorra de les zones d'alba: Cala Tarida, es Jondal, cala Xarraca i Cala Saona.

Localització del projecte. Municipis on es desenvolupa.

Illes d'Eivissa i Formentera: Santa Eulalia des Riu, Sant Joan de Labritja, Sant Josep de sa Talaia y Formentera.
--

Qualificació del projecte: Productiu ☐ No productiu ☒

Data d'inici **Data final** **Nombre de mesos**

Descripció detallada del projecte.

1.1. Context en què s'insereix el projecte.

El Grup d'Acció Local per al Desenvolupament Rural i Pesquer d'Eivissa i Formentera (en endavant GALEF) ha desenvolupat des de mitjans de 2014 els processos necessaris per a l'elaboració de les noves Estratègies que definiran la següent Programació a 6 anys. En el cas de l'Estratègia de Desenvolupament Local Pesquer, les accions per a la definició de la mateixa s'inicien al novembre de 2014, havent-se planificat i desenvolupat un procés participatiu amb els diferents agents de l'entorn pesquer. Aquest procés ha culminat amb l'elaboració de l'Estratègia de Desenvolupament Local Participatiu Pesquer 2014-2020, estratègia en la qual s'emmarca el present projecte.

La pesca a Eivissa i Formentera és una activitat ancestral i igual que en molts altres països de la conca mediterrània, s'ha caracteritzat per ser majoritàriament de tipus artesanal, amb un alt valor sociocultural. Aquesta flota pesquera artesanal es tradueix en embarcacions de fusta de petites dimensions que principalment pesquen pròximes a la costa.

Dins de les modalitats de pesca professional a Balears, és la pesca d'arrossegament la que concentra un major volum de captures tot i ser minoritària en nombre d'embarcacions. La segona modalitat de pesca en desembarcaments -que no en ingressos- és la d'encerclament (no present a Eivissa i Formentera), modalitat que presenta uns baixos ingressos en comparació a les arts menors que són les que percentualment incrementen més el valor de les seves captures. La flota de palangre de fons i superfície no té pràcticament importància.

Pel que fa a les arts menors, l'ús d'arts de tirada a les Illes Balears és una activitat tradicional, sent el principal art de tirada usat a Eivissa i Formentera la gerretera. Es tracta d'un art de pesca molt selectiu que es cala principalment durant l'alba en zones costaneres de fons sorrenys per embarcacions d'arts menors. Segons el Reglament (CE) 1967/2006 del Consell, de 21 de Desembre de 2006, relatiu a mesures de gestió per a l'explotació sostenible dels Recursos Pesquers en el mar Mediterrani i pel qual es modifica el Reglament (CEE) núm. 2847/93 i es deroga el Reglament (CE) núm. 1926-1994, en el seu article 4.1, es prohibeixen els arts de tir, establint-se en els seus articles 4, 9, 18, 19 la possibilitat d'autoritzar- com excepció amb una autorització prèvia de la Unió Europea. Aquesta excepció s'estableix amb el Decret 44/2013, de 4 d'octubre, pel qual s'estableix el Pla de Gestió Pluriinsular per a la pesca amb arts de tirada

tradicionals en aigües de les Balears, que en el cas d'Eivissa i Formentera, realitza l'excepció per a la pesca de l'espècie *Spicara smaris* (gerret o caramel), quedant fora altres arts de tir que es practiquen a la zona, com el moixó (*Atherina spp*).

La pesca amb arts de tirada tradicionals és regulada cada temporada per la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca del Govern Balear, en compliment de l'establert en el Pla de Gestió Pluriinsular per a la pesca amb arts de tir tradicionals en aigües de les Illes Balears, mitjançant Resolució del director general de Pesca i Medi Marí. Per a la temporada 2016-2017, la Resolució es publica el 22 d'octubre del 2016 i estableix com a època autoritzada per pescar amb arts de tirada tradicional del 22 d'octubre al 15 d'abril del 2017. Aquesta resolució regula al seu torn la quota màxima de captura, que ha estat de 800kg setmanals per embarcació, així com les embarcacions autoritzades per pescar amb aquest art de tirada: tres embarcacions a Eivissa, altres 3 a Formentera y 2 embarcacions a Sant Antoni.

La pesca del gerret amb artet es realitza a les Pitiüses des de fa molts d'anys de manera tradicional, sent una espècie molt apreciada per la població local i una part molt important de la cuina eivissenca. Aquesta modalitat de pesca es practica durant l'hivern, entre la pesca del moll i la sèpia, sent una font d'ingressos important per al sector durant el període no estival i reduint l'esforç pesquer d'altres modalitats de pesca hivernals com poden ser el palangrillo o xarxes. A més de la gerretera, a l'illa d'Eivissa, algunes embarcacions, en concret al port de Sant Antoni, fan servir una altre art de tirada de molt petites dimensions dedicat a la pesca de moixó. Al seu torn, la pesca del jonquillo (*Aphia minuta*), és una espècie actualment no pescada a l'illa d'Eivissa, però malgrat això si que alguns pescadors recorden la pesca puntual d'aquesta espècie molts anys enrere. Aquesta espècie, pel contrari, si que és una modalitat de pesca molt practicada a l'illa veïna de Mallorca, en la qual els arts de tirada son emprats pràcticament només per la pesca del jonquillo sent la pesca del gerret residual. Aquesta espècie, de petites dimensions i de cicle de vida inferior a un any, no és pescada actualment a l'illa d'Eivissa i per tant la seva pesca pot suposar una major diversificació en l'esforç pesquer de la flota.

El principal problema dels arts de tir en balears i en concret a Eivissa i Formentera és l'escassetat de dades sobre el funcionament i rendiments pesquers d'aquestes arts de pesca que implica, en molts casos, restriccions en el seu ús. Aquestes limitacions posen en perill la seva continuïtat en establir-se quotes de captura que no són econòmicament viables per al seu manteniment sense que un augment de quota impliqui presumiblement un impacte sobre el recurs pesquer. Dins de la línia de diversificació de l'activitat de la flota pesquera, és molt important establir un pla de gestió adequat que asseguri la sostenibilitat del recurs i la diversificació de l'esforç pesquer. En

el cas del gerret, també es imprescindible que no es perdin les llicències de pesca ja aconseguides.

El present projecte, que compta amb la col·laboració de l'àrea de pesca del Departament de Medi Ambient, Habitatge i Medi Rural i Marí del Consell Insular d'Eivissa, representat pel seu tècnic Antonio Box, busca obtenir informació necessària sobre arts de tirada tradicionals de la pesca del gerret i del jonquillo per al desenvolupament de l'Acció Estratègica 1.1.2 d'implementació d'iniciatives de recuperació i diversificació de pràctiques pesqueres tradicionals de l'Estratègia de Desenvolupament Pesquer 2014-2020, i avançar en la possibilitat d'augmentar i regular els tipus de pesca tradicionals que s'utilitzen a Eivissa i Formentera definint models de gestió basat en el màxim rendiment sostenible.

També conta amb la participació del GEN-GOB per el desenvolupament de l'activitat de mostrejos. Seleccionant aquest equip per la seva experiència prèvia en la caracterització de àrees marines de les Pitiüses.

1.2. Antecedents.

En el marc del procés participatiu per a la realització de l'Estratègia de Desenvolupament Pesquer per a Eivissa i Formentera, els agents participants (Confraries de Pescadors i Consell d'Eivissa) identifiquen, entre altres qüestions, la necessitat de regular amb eficàcia l'ús d'arts de tirada tradicionals amb la finalitat de recuperar pràctiques tradicionals i sostenibles i diversificar l'esforç pesquer del sector. Aquest projecte pretén respondre a aquesta necessitat.

En el transcurs de 2013 a 2020, el GALEF, en col·laboració amb el Consell d'Eivissa, han desenvolupat projectes per a l'estudi d'arts de tirada a Eivissa i Formentera amb l'objectiu d'anar construint les bases per a la recuperació de les arts de tirada tradicionals. Concretament, de setembre a novembre de 2015 es va desenvolupar el projecte d'estudi per a la caracterització de l'art de pesca del moixó, en ser una espècie que no està inclosa en el Pla de Gestió Insular però que sí respon al fet de ser un art de pesca tradicional a Eivissa, sobretot entre els pescadors de la Confraria de Sant Antoni. D'altra banda, entre 2013 i 2020 es van desenvolupar els projectes d'investigació sobre índexs de captura i certs paràmetres biològics del gerret, de manera que es pogués comptar amb la informació necessària per a l'actualització del Pla de Gestió de les Arts de Tirada 2018.

La recollida de dades i de caracterització de l'art és imprescindible per poder incidir en la inclusió d'aquest art com pesca tradicional a les aigües de les Balears. El projecte desenvolupat va

obtenir resultats a nivell de sistematitzar el rendiment pesquer i biològic de la pesca del gerret, el seu màxim rendiment sostenible i la possibilitat de comercialització, tenint en compte que no existeixen registres històrics fiables per definir quotes coherents i sostenibles. Tot i que el fet de comptar amb aquestes dades es considera una gran fita i un considerable avanç, cal seguir sistematitzant la pesca per assegurar una comparativa de dades, aprofundir en la seva caracterització i comptar amb les dades suficients per a la definició d'un Model de Gestió Pesquera Sostenible del gerret.

Justificació.

El desenvolupament pesquer d'Eivissa i Formentera requereix de diferents estratègies d'actuació que vagin afrontant les problemàtiques identificades pel mateix sector. Entre elles, els diferents agents defineixen clarament la necessitat de recuperar i establir bones pràctiques per a l'activitat pesquera sostenible, mitjançant la implementació d'iniciatives de recuperació i diversificació de pràctiques pesqueres tradicionals, entre d'altres vies. Una vegada determinada la incidència de les arts de tirada tradicional sobre les poblacions de peixos, tant sobre la pesqueria objectiu com sobre altres espècies, i vist que aquesta incidència és sostenible (com s'ha demostrat als estudis previs realitzats per el GALEF i el consell d'Eivissa, el cas del gerret generar un Model de Gestió Pesquera Sostenible i econòmicament rentable adequat pel territori). Amb el present estudi es procedeix a determinar la incidència de les arts tradicionals sobre els hàbitats en els quals opera.

El projecte pretén així generar arguments necessaris per sustentar la base del Pla de Gestió, de manera que es puguin actualitzar les característiques i condicions de pesca de l'artet per a gerret com a art de pesca tradicional d'Eivissa i Formentera, tot des de l'enfocament de sostenibilitat mediambiental i econòmica.

Amb aquesta determinació es tindrà informació completa sobre la incidència de les arts de tirada tradicionals en el conjunt de medi marí, amb la qual cosa les regulacions actuals i futures de la pesca amb arts tradicionals de tirada a les illes Pitiüses es podran concretar per aconseguir una protecció efectiva del medi marí sense restriccions injustificades sobre la activitat pesquera.

El present projecte s'enquadra plenament dins la Estratègia de Desenvolupament Local Participatiu pesquera 2014-2020 d'Eivissa i Formentera en:

Línia Estratègica 1. Foment de la pesca sostenible, eficient i competitiva.

Objectiu Estratègic 1.1. Establir i recuperar bones pràctiques per la activitat pesquera sostenible i gestió del producte.

Acció Estratègica 1.1.2. Implementació d'iniciatives de recuperació i diversificació de pràctiques pesqueres tradicionals y sostenibles.

1.3. Agents participants i grups beneficiaris.

Agent / Entitat	Tasques i responsabilitats
GALEF	Entitat promotora del projecte. Per la correcta execució del mateix contracta una assistència tècnica i gestiona la obtenció del finançament.
Consell Insular d'Eivissa	Col·labora en la execució del projecte aportant la participació d'un tècnic expert que assisteix al GAL.
GEN-GOB	Assistència tècnica que executa el projecte. S'ha seleccionat aquesta entitat per ser els encarregats de realitzar diverses activitats de mostreig a les Pitiüses els darrers anys, com: <i>la Caracterització de les praderies de Posidònia de Talamanca i Cala Vedella</i> en 2019; el projecte <i>Save Posidònia Project</i> en 2018 i 2019, caracteritzant la pressió de l'ancoratge en les praderies de Posidònia oceànica de la XN2000 de Formentera, i en 2014 i 2016 dins el projecte <i>la Mar una responsabilitat compartida</i> van fer la caracterització descriptiva de les praderies de Posidònia de Talamanca, es Xarco, es Jondal, cala d'Hort, Cala Vedella i Cala Salada. Aquesta entitat te les competències necessàries per establir comunicació amb centres especialitzats en l'anàlisi bioquímic i granulomètric de les mostres obtingudes.

2. Lògica d'intervenció (objectius, resultats i activitats)

La informació es resumirà en la Matriu de Planificació de l'Annex I.

2.1. Objectiu general. (descripció de l'objectiu més ampli al qual pretén contribuir el projecte)

Diversificació pesquera mitjançant la recuperació i gestió sostenible d'arts de tirada tradicionals.

2.2. Objectiu específic del projecte

2.2.1. Objectiu específic.

El sector pesquer d'Eivissa i Formentera disposa de dades sobre la incidència de les arts de tirada tradicionals en el medi marí més enllà de les poblacions de peixos.

2.2.2. Indicadors del grau de consecució de l'objectiu específic.

- O.E.I.1. Creació de mapes de 8 zones de mostreig al finalitzar el projecte.
- O.E.I.2. Informe final de compilació dels resultats al finalitzar el projecte.

2.2.3. Fonts de verificació dels indicadors

- Mapa amb les zones mostrejades i coordenades.
- Base de dades en Excel amb les dades de les zones mostrejades.
- Fotografies dels treballs realitzats.
- Informe final amb els resultats analitzats.

2.2.4. Factors externs o hipòtesis.

És possible que el treball de camp es pot veure afectat per condicions meteorològiques.

2.3. Resultats esperats

2.3.1. Resultats esperats (productes i serveis que es van a obtenir durant l'execució del projecte, fruit de les activitats realitzades i que permetran assolir l'objectiu específic)

R.1. Determinat l'estat ambiental dels caladors on operen les arts de tirada tradicionals.

2.3.2. Indicadors del grau d'assoliment dels resultats

- O.E.I.1. Determinació de marcadors d'estrès fisiològic a les praderies del voltant de les zones de pesca amb arts de tirada.
- O.E.I.2. Determinació de la granulometria de les zones de pesca amb arts de tirada.
- O.E.I.3. Informe final amb els resultats de el projecte.

2.3.3. Fonts de verificació dels indicadors

Informe d'avaluació ambiental.

2.3.4. Factors externs o hipòtesis

Les condicions meteorològiques permeten la realització dels treballs necessaris.

2.4. Descripció de les activitats previstes per al resultat.

R.1. Determinat l'estat ambiental dels caladors on operen les arts de pesca tradicionals.

R1.A1. Conèixer les zones mixtes relacionades amb la praderia de *Posidonia oceànica* associades als punt de pesca del gerret.

Alguns dels caladors de pesca amb arts de parada presenten fons mixtos on hi ha tant sorra com vegetació. Mitjançant un equip de bussejadors científics es determinarà l'impacte que té l'activitat pesquera en aquests llocs. Per aquesta determinació els bussejadors faran transsectes de 30 metres on es determinarà la cobertura de praderia de posidònia en quadrants de 50*50cm determinant així l'índex de cobertura. També l'equip de bussejadors científics prendran mostres de feixos i arrel de *Posidonia oceanica* a les zones d'estudi. Analitzant determinats biomarcadors de les mostres en un laboratori determinarem l'estrès a què està sotmesa la praderia de posidònia

R1.A2. Caracterització dels fons sorrencs.

Els caladors més utilitzats pels pescadors d'arts de tirada són els que tenen fons de sorra, on es realitza l'activitat a l'alaba. Per això és important conèixer com afecta l'activitat pesquera al fons. Amb l'estudi de la granulometria dels fons sorrencs podem conèixer si els arts de tirada barregen en fons. Mitjançant un equip de bussejadors científics es prendran mostres de sediments en els bancs de sorra de les zones d'estudi en transsectes de 30 metres. Agafant mostres als llocs on es comença a calar l'art, al mig del recorregut i al lloc on es alça l'art cap a l'embarcació. Les mostres obtingudes es caracteritzaran al laboratori utilitzant un tamís per caracteritzar la granulometria de les zones d'estudi.

R1.A3. Anàlisi i discussió de resultats, i redacció d'un informe del conjunt del projecte.

A partir de les dades obtingudes en R1.A.1 i R1.A.2, s'analitzaran i discutiran els resultats. Les dades es compararan amb punts on no hi ha interacció amb la pesca d'arts de tirada per

comparar si hi ha diferències significatives, tant amb l'estat dels fons mixtos com el dels fons de sorra.

Els estudis previs que s'han estat realitzant des del GALEF i el Consell d'Eivissa de monitorització de la pesca des de 2013, on s'ha descrit l'art de pesca tant a nivell de maniobra com a nivell de captures, auguren que no hi haurà diferències significatives. També, per part del consell d'Eivissa s'han realitzat dues gravacions submarines de la pesca en diferents anys que aporten dades preliminars per defensar l'hipòtesi de que la pesca tradicional amb arts de tirada no interacciona amb els fons on es desenvolupa.

Aquest estudi es clau per assolir l'objectiu específic de disposar de dades sobre la incidència de les arts de tirada tradicionals en el medi marí més enllà de les poblacions de peixos. Ja que per gestionar la sostenibilitat ecològica de la pesca es imprescindible conservar els hàbitats del medi marí.

Amb les dades obtingudes, de granulometria del transecte on treballa l'art de pesca als punts de sorra i l'estudi dels punts mixtos on es detalla la densitat i l'estrès assolit per la posidònia, en comparació a zones lliures de pesca l'equip de gabinet realitzarà un informe final integrant tots els resultats de el projecte en el qual es caracteritzarà l'estat ambiental de les praderies de *Posidonia oceanica* i la granulometria de les zones d'estudi.

3. Pressupost general del projecte

Concepte	Cost Euros
Treball de camp i anàlisi de les mostres	7.000 €
Treball de gabinet	4.000 €
Informe final i presentació al Grup de Acció Local	1.350 €
Base imposable	12.350€
IVA	2.594€
Total	14.943,50€

4. Documentació annexa

Matriu de Planificació	X
Avals i compromisos de participació	
Documentació sobre viabilitat tècnica	
Pressupost general	X
Pressupost desglossat	X
Factures proforma	X

El gerent

Josep Martínez Buils

Annex I. Matriu de Planificació del Projecte



	Descripció	Indicadors
Objectiu General	Diversificació pesquera mitjançant la recuperació i gestió sostenible d'arts de tirada tradicionals.	
Objectiu específic	El sector pesquer d'Eivissa i Formentera disposa de dades sobre la incidència de les arts de tirada tradicionals en el medi marí més enllà de les poblacions de peixos.	O.E.I.1. Creació de mapes de de 8 zones de mostreig al finalitzar el projecte. O.I.1.2 Informe final de compilació dels resultats al finalitzar el projecte
Resultats	R.1. Determinat l'estat ambiental dels caladors on operen les arts de tirada tradicionals.	I.1.1 . Determinació de marcadors d'estrès fisiològic a les praderies del voltant de les zones de pesca amb arts de tirada. I.1.2 Determinació de la granulometria de les zones de pesca amb arts de tirada. I.1.3 Informe final amb els resultats de el projecte.



Unión Europea

Fondo Europeo Marítimo y de Pesca (FEMP)



MINISTERIO DE AGRICULTURA, PESCA Y ALIMENTACIÓN



G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT,
I AGRICULTURA
B I PESCA
/ FONS GARANTIA
AGRÀRIA I PESQUERA
ILLES BALEARS

Consell



d'Eivissa



Consell Insular de Formentera



Ajuntament de Sant Joan de Labritja